

Pikler Gyula: A háború és béke okáról.

Ha akaratunknak akadálya van, erő alkalmazása válik célszerűvé. Eszmélő lényekkel szemben azonban az erő alkalmazásának egy sajátságos módja van. Az erőt nem vesszük reálisan keresztül, hanem csak fenyegetünk vele. Ennyi is elegendő, feltéve, hogy azok, akiket fenyegetünk, elhiszik, hogy meg van a Kellő erőnk akaratunk keresztülvitelére. Tehát tulajdonképpen nincs is erő alkalmazásáról szó, csupán nem tulajdonképpeni értelemben. Ha ellenben eszmélő lények, vagy azok csoportja nem hiszi el, hogy meg van a kellő erőnk, akkor célszerűvé válik az erő tényleges alkalmazása.

Így tehát arra az eredményre jutottunk, hogy eszmélő lényekkel szemben az erőnek kétféle alkalmazása van (a szó nem tulajdonképpeni értelmét is ideszámítva): 1. mikor elhiszik, hogy van elég erőnk; 2. mikor nem hiszik el.

Az első esetben béke állhat be, jóllehet ellentétes akaratok vannak. Sőt értelmes lények között okvetlenül be fog állani.

A második esetben beállhat a békétlenség egy állapota, a háború; sőt értelmes lények között okvetlenül be fog állani. Emberek között tehát, akik békében élnek, beállhat a háború egy állapota, azáltal, hogy némelyeknek közülük ereje támad, amit a többiek nem hisznek el. Sőt ez az egyetlen ok, amiből a háború beállhat, mert értelmes emberek különben nem fognak háborút viselni. Vagyis a háború oka egy tudásbeli hiány, azok részéről, akik legyőzettek. Tegyük fel pl., hogy Oroszország tudta volna, hogy neki nincs elég ereje a központi hatalmakkal szemben, vajjon háborút kezdett volna-e? Világos, hogy nem.

Sokan csodálkoznak azon, miként lehetséges, hogy a mostani háború kitörhetett; hogy emberek, akik békében éltek egymással, háborúba bonyolódtak. E csodálkozásnak a következői az oka: Láttuk, hogy a béke azon nyugodhatik, hogy embercsoportok, akiknek szembenálló akarataik vannak, ismerik egymás erejét. De a béke származhatik más okból is. T. i. az egyik fél tudja ugyan, hogy erősebb, de mégis lemond bizonyos mértékig érdekeiről, lóságból, igazságosságból. Ezeket az érzéseket nem' létezőknek tekintettük. Ha a béke ilyen, akkor erőeltolódás nem változtat semmit. Azok, akik csodálkoznak a háborún, azt hiszik, hogy az emberek azért éltek békében, mert egymás érdekeit tisztelték, igazságosak voltak, vagy ahogy szintén mondani szokták, »mű-

* A tanár úr szíves engedelmével.

veltek« és csodálkoznak, hogyan lesznek most egyszerre ilyen vadak. De ha a béke csak abból származott, hogy egymás erejében hittek, akkor nem csodálkozhatunk, hogy háború van, amikor nem ismerik. Világos, hogy az eddigi béke az erők elismeréséből származott.

Ismétlem, a háború oka egy tudásbeli hiány. És ebből önként adódik a háború megszüntetésének módja is. Nem igazságos emberek közt a háború megszüntetésének egyetlen módja az erőnek kétségtelenné tétele.